דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא הכא טעמא מאי משום [1]ונוסרו כל הנשים התם אין לך ייסור גדול מזה וכי תימא לעביד בה תרתי [א]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא [2]ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה לימא דרב נחמן תנאי היא לא דכולי עלמא אית להו דרב נחמן והכא בהא קמיפלגי מר סבר בזיוניה עדיף ליה טפי מצערא דגופיה ומר סבר צערא דגופיה עדיף ליה טפי מבזיוניה: היתה מכוסה לבנים וכו': תנא [ב]אם היו שחורים נאים לה מכסין אותה בגדים מכוערים: היו עליה כלי זהב וכו': פשיטא השתא גולי מנוויל לה הני מיבעיא מהו דתימא בהני אית לה בזיון טפי כדאמרי אינשי [ג]שליה ערטיל וסיים מסאני קמ"ל: ואחר כך מביא חבל וכו': בעא מיניה רבי אבא מרב הונא חבל המצרי מהו שיעכב בסוטה משום שלא ישמטו בגדיה מעליה הוא [ד]ובצלצול קטן נמי סגי או דילמא משום דאמר מר [ה]היא חגרה לו בצלצול לפיכך כהן מביא חבל המצרי וקושר לה למעלה מדדיה מעכב א"ל תניתוה ואח"כ מביא חבל המצרי וקושרו לה למעלה מדדיה כדי שלא ישמטו בגדיה מעליה: וכל הרוצה לראות בה יראה וכו': הא גופא קשיא אמרת כל הרוצה לראות בה רואה אלמא לא שנא גברי ולא שנא נשי והדר תני כל הנשים מותרות לראותה נשים אין אנשים לא אמר אביי תרגמה אנשים אמר ליה רבא והא כל הרוצה לראות בה רואה קתני אלא אמר רבא כל הרוצה לראות בה רואה לא שנא גברי ולא שנא נשי ונשים חייבות לראותה שנאמר [1]ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזמתכנה:

מתני' [ו]במדה שאדם מודד בה מודדין לו היא קשטה את עצמה לעבירה המקום נוולה היא גלתה את עצמה לעבירה המקום גלה עליה בירך התחילה בעבירה תחילה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט:

גמ' אמר רב יוסף אף על גב דמדה בטילה במדה לא בטיל [ה]דאמר רב יוסף וכן תני ר' חייא מיום שחרב בהמ"ק אע"פ שבטלה סנהדרי ארבע מיתות לא בטלו והא בטלו אלא דין ארבע מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו מי שנתחייב שריפה או נופל בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או ליסטין באין עליו מי שנתחייב חניקה או טובע בנהר או מת בסרונכי תניא היה [ז]רבי אומר מנין שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו שנאמר [3]בסאסאה בשלחה תריבנה אין לי אלא סאה מנין לרבות תרקב וחצי תרקב קב וחצי קב רובע וחצי רובע תומן ועוכלא מנין תלמוד לומר [4]כי כל סאון סואן ברעש ומנין שכל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול תלמוד לומר [5]אחת לאחת למצוא חשבון וכן מצינו בסוטה שבמדה שמדדה בה מדדו לה היא עמדה על פתח ביתה ליראות לו לפיכך כהן מעמידה על שער נקנור ומראה קלונה לכל היא פרסה לו סודרין נאין על ראשה לפיכך כהן נוטל כפה מעל ראשה ומניחו תחת רגליה היא קשטה לו פניה לפיכך

פניה

הכא טעמא מאי. אמרי רבנן שמגוה לביישה ואפילו היא טהורה משום ונוסרו כל הנשים שלא יביאו עצמן לידי חשד ותהיינה צנועות: **הכא.** שהיא נסקלת אין לך יסור גדול מזה לאחרות: **תרתי.** מיתה ובושה: **מר סבר בזיונא עדיף ליה.** חשוב על האדם ושנוי לו טפי מצערא דגופיה הילכך מיתה יפה היא לו ליסקל לבוש ואע"פ שצערו נמשך שאינו ממהר למות ולא ליסקל ערום ויתבזה. [ח]ורבי יהודה סבר צערא דגופא עדיף ליה וזו היא מיתה יפה לו ליסקל ערום ואע"פ שמתבזה ולא יסקל בלבושו וימשך צערו: **בהני אית לה בזיון טפי.** שהיא ערומה עד לבה וראשה פרוע ויתן עליה תכשיטי זהב גנאי הוא לה שדרך בני אדם להתלוצץ באדם ערום ומנעלו ברגליו (א) ואמרי' שליא ערטיל וסיים מסאני. שליא מופשט כדמתרגמינן ופשט וישלח ט). ערטיל ערום י): **משום דאמר מר.** לקמן במדה שאדם מודד בה מודדין לו: **היא חגרה לו.** חגרה את עצמה בצלצול נאה להתנאות בפניו. צילצול בנדי"ל בלע"ז: **תניתוה.** דעיקר הנאתו אינו אלא כדי שלא ישמטו: **תרגמה.** לרישא דקתני כל הרוצה אנשים: **תרגמה.** פרש אותה: **מתני' ירך התחיל בעבירה תחילה.** בדרך תשמיש הירך נהנה תחילה בקירוב בשר לפיכך תלקה ירך תחילה לקלל אותה דכתיב בתת ה' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה (במדבר ה): **גמ' ואע"ג דמדה.** עצמה בטילה שפסקו ארבע מיתות בית דין: **במדה לא בטיל.** שמודדין להם לעוברי עבירה במדה שמתחייבים בה ומתים בדוגמת אותה מיתה: **דאמר רב יוסף.** הגמרא קאמר דאמר רב יוסף נמי בעלמא וכן תני כו': **דין ארבע מיתות.** דין שמים שהיא דוגמתו: **נופל מן הגג.** דומיא דסקילה דתנן (סנהדרין דף מה.) בית הסקילה היה גבוה שתי קומות אחד מן העדים בא ודחפו כו': **חיה דורסתו.** ארי דורסו בצפרניו ומפילו לארץ וגם זה דומה לנסקל: **נחש מכישו.** והארס שורפו: **נמסר למלכות.** ומיתת מלכות מתיזין את ראשו בסייף והרג נמי סייף הוא כדאמרינן בסנהדרין (דף נב:): **סרונכי.** בומגל"ט והוא חולי בגרונו: **בסאסאה.** בתוך אותה סאה עצמה כשאתה משלחה לאבדון תריבנה: **ואין לי אלא סאה.** עבירה גדולה: **תרקב.** חצי סאה. תרי וקב דהיינו ג' קבין: **תומן ועוכלא.** משקלות קטנים הן ושיעורן בבבא בתרא בהמוכר את הספינה (דף צ.): **ומנין שכל פרוטה ופרוטה וכו'.** ואע"פ שלא נפרעו ממנו פעם ראשונה ושניה לא ויתרו לו עליהם אלא מצרפין לו אותן לחשבון: **ליראות לו** (ב): **פרסה לו.** כנגדו: **כפה.** צעיף:

פניה

[ו]**ואחר** כך מביא חבל המצרי. בירושלמי מפרש חבל המצרי וכפיפה המצרית באין משירי הלשכה כחומת העיר ומגדליה ולא ידענא אי סודר שנחנק בו וסייף שנהרג בו דאמרינן פרק נגמר הדין (סנהדרין דף מג.) דבאין משל צבור אי פירושו נמי משירי הלשכה כי הכא:

תנינא ואחר כך מביא חבל המצרי. ולא ידענא מאי פשיט מהכא טפי מהא דקתני היא חגרה לו בצלצול דמשמע דחבל מצרי בעינן ממש ועל כרחך לכתחילה למצוה בעינן אבל לאו דוקא לעכב דהיכא כתיב חבל המצרי או שום קשירה בתורה ולמה היה לו לעכב מיהו המדקדק בפירוש רש"י לא קשיא מידי דעיקר הנאתו קמבעיא ליה אי משום מדה במדה דוקא חבל או משום שמיטת בגדים הואיל וצריך לקשור צלצול לקשור חבל כדי ליפרע ממנה מיהו היכא דליכא חבל המצרי ואיכא צלצול לא מהדרנא יותר מדאי בתר חבל:

מיום שחרב בהמ"ק וכו'. וה"ה דבזמן הבית נהגו דין ד' מיתות מי שנתחייב כהן בלא עדים והתראה שלא (ג) לדונו בסנהדרין כדאמר בפ' אחד דיני ממונות (דף לז:) מעשה ברבי שמעון בן שטח שהיה בזמן הבית דתניא אמר רבי שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי וכו' עד שהכישו נחש ומקשינן והאי בר נחש הוא והתני רבי חייא וכו' אלא האי דנקט מיום שחרב בית המקדש אגב דפסיקא נקט דבטלו ארבע מיתות לגמרי:

מי שנתחייב סקילה. מקשי' מפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פג:) דרבי אלעזר ברבי שמעון הוה תפיס גנבי יומא חד פגע בההוא כובס אמר להו תפסוהו ותפסוהו [ד](זקפוהו) וזקפוהו וקא בכי אמר לו רבי אל ירע לך שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביוה"כ וזה שנתלה נחנק ואמאי לא פריך והאי בר הכי הוא בר סקילה הוא אבל לפרש"י לא קשיא מידי דפירש התם משום הכי נתלה משום דכל הנסקלין נתלין ויש לומר דלאו דוקא נקט נופל מן הגג או חיה דורסתו אלא מעין מיתה שנתחייב בה יהרג ויש מפרשים דבנו בעל תחילה דהויא לה בעולה דמיתתו היא בחנק אבל קשיא לרבי מהא דאמר בפרק אלו הן הגולין (מכות י:) דרש ריש לקיש והאלהים אנה לידו זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם וזה שהרג בשוגג עולה ונופל והורגו והא לאו בר סקילה הוא ותירץ אע"ג דלאו בר סקילה מיהו מדה במדה היא לזורק על חבירו דרך ירידה הוא כדכתיב (במדבר לה) ויפל עליו וימות ואלו מתים דרך ירידה ואם הרגו בסייף הקדוש ב"ה נפרע מהם בענין אחר:

מנימין

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה ד:
נו ב ג מיי' שם הל' יא סמג עשין נז:
נז ד מיי' שם הל' ה:

מוסף רש"י

משום ונוסרו כל הנשים. ואם לא היו מקלקלין אותה אין כאן ייסור אם תלא וכלה, ולא מחמירים לביישה ואפילו היא וכלה שלא נטמאה, מכל מקום פרוצה היתה, שהרי קינא לה ונסתרה (סנהדרין מה.). **התם.** דמיקטלא, אין לך ייסור גדול מזה. וטעמא לאו משום הרהור היא (שם). **מיתה יפה.** ולא תבוזו (שם). **בזיוניה עדיף ליה.** כלומר גדול בעיניו טפי מניאה דגופיה, הלכך נוח לה שתיסקל בלבושה ותשהה למות, ואע"ג דאיכא צערא דגופא, ולא תבוה אותה להפשיטה, הלכך זו היא ברירת מיתה יפה (שם). **צערא דגופיה עדיף ליה.** גדול בעיניו טפי מבזיוני, הלכך כשתפשיטנה זו היא יפה לה (שם:). **ובצלצול.** אזור (ערובין קג:). **דין ארבע מיתות.** עונש דוגמתם (כתובות ל:) פורענות בידי שמים הדומה למיתה שהוא מחויב בה (סנהדרין לז:). **נופל מן הגג.** דומיא דסקילה, כדתנן (שם מה:) בית הסקילה היתה גבוהה שתי קומות וקומת שלו הרי כאן שלש (שם לז:) דומה לנסקל שדוחין אותו מבית הסקילה לארץ (כתובות לא.). **או חיה דורסתו.** ארי מפילו לארץ והורגו בדריסה (שם:). **או נחש מכישו.** והארס שורפו (שם) דקלי ליה ויהרא ארס של נחש שורפו (סנהדרין לז:). **או נמסר למלכות.** והן מתיזין ראשו בסייף כי כן דרך המומתין על ידיהן וזו היא מיתת סייף (כתובות ל:). **או ליסטין באין עליו.** שדרכן להרגו בסייף (סנהדרין לז:). **בסרונכי.** אסכרה והיא בגרון (כתובות ל:). **שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו.** אם מדד ונתן לדקה לעני מלא חפניו, הקב"ה מודד בחפניו ונותן לו (סנהדרין ק.).

תוספות שאנץ

חבל המצרי מהו שיעכב בסוטה. תימה למה יעכב והלא פריעה דכתיב בקרא אינו מעכב דהא אמר רבי יהודה אם היה לבה נאה אינו מגלה ואם היה שערה נאה אינו פורעו, וי"ל דסבר כרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה. עוד (אית בידו) [יש לומר] דקרא לא מיירי אלא היכא שאין לחוש להרהור. דין ד' מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג. וקשה מדאמרי' (במכות דף י) שנים אחד הרג שוגג ואחד הרג מזיד הקב"ה מזמנן לפונדק אחד וזה שהרג בשוגג עולה בסולם ונופל על אותו שהרג מזיד ואמאי והא לא מחייב סקילה שזה שנופל עליו הרי כמו אבן שנסקל בסקילה שנותנין על כריסו. וצ"ל דמיירי שהנופל יש לו בידו סייף או סכין כשנופל על חבירו הוא מתיז ראשו בסייף כמו שעושין במלכות:

מסורת הש"ס

א) [סנהדרין מה. וש"נ], ב) כתובות סה:, ג) [לקמן ט.], ד) [מגילה יב:], ה) סנהדרין לז: ע"ש כתובות ל., ו) [סנהדרין ק. תוספתא פ"ג], ז) [בסנהדרין ק. איתא ר' מאיר אומר וכו' וכן מוכרח להיות לפי מאי דמפיק הש"ס לקמן טו: דשמעי' לר' מאיר דקאמר היא האכילתו וכו' ע"ש בפרש"י וכן אי' בתוספתא ריש פרק ג היה ר' מאיר אומר וכו'], ח) ס"א ומר סבר, ט) [ויקרא טז], י) [בראשית כז], כ) [שייך לעיל ז: במשנה], ל) יעב"ץ מ"ז.

תורה אור השלם

1. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן הָאָרֶץ וְנִוַּסְּרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמַּתְכֶנָה: יחזקאל כג מח
2. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יט יח
3. בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים: ישעיהו כז ח
4. כִּי כָל סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת אֵשׁ: ישעיהו ט ד
5. רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן: קהלת ז כז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בהני וכו' ואמרי שליא: (ב) ד"ה ליראות לו פרסה כנגדו כצ"ל והד"א: (ג) תוס' ד"ה מיום וכו' והתראה שלא היו יכולין לדונו בסנהדרין:

גליון הש"ס

מתני' במדה שאדם מודד. עיין סנהדרין דף צ ע"א:

לעזי רש"י

בנדי"ל [בינדי"ל]. אגד, חגורה, סרט.
בומגל"ט [בוין מלנ"ט] דלקת שקדים מוגלתית.